

اثر عصاره شوید بر سطح لیپوپروتئین‌های کم‌چگالی، تری‌گلیسرید و لیپوپروتئین‌های پرچگالی خون در بیماران مبتلا به هیپرلیپیدمی

دکتر کامبیز یزدان‌پناه*

چکیده

مقدمه: هیپرلیپیدمی یکی از عوامل خطر اصلی شناخته شده بیماری‌های عروق کرونر (Coronary Artery Disease) می‌باشد. با توجه به اهمیت هیپرلیپیدمی و لزوم درمان طولانی مدت آن، استفاده از دارویی که بتواند ضمن استفاده طولانی مدت عوارض کمتری داشته باشد، اهمیت پیدا می‌کند. این مطالعه به منظور شناخت کارایی عصاره شوید در درمان هیپرلیپیدمی انجام شده است.

مواد و روشها: جامعه آماری شامل کلیه بیماران مبتلا به هیپرلیپیدمی بود که در طول سال ۷۸ به درمانگاه تخصصی داخلی مراجعه نموده و سطح خونی تری‌گلیسرید (TG) در آنها بیشتر از ۲۵۰ mg/dl و یا لیپوپروتئین کم‌چگالی (LDL) بیشتر از ۱۶۰ mg/dl بود. افراد مورد مطالعه ۴۵ بیمار مبتلا به هیپرلیپیدمی بودند که بطور تصادفی به دو گروه مداخله و مقایسه تقسیم شدند. نوع مطالعه، کارآزمایی بالینی تصادفی شده دوسوکور بود و سطح چربی‌های خون قبل از مداخله و یکماه پس از مصرف عصاره شوید تعیین گردید و جهت آنالیز نتایج از آزمون آماری T-Test استفاده شد.

نتایج: بر اساس نتایج این مطالعه عصاره شوید باعث کاهش معنی‌دار سطح تری‌گلیسرید خون در گروه مداخله شد (P=۰/۰۱) در حالیکه کاهش کلسترول LDL معنی‌دار نبود. همچنین علیرغم افزایش HDL، رابطه معنی‌داری بین سطح لیپو پروتئین پرچگالی (HDL) قبل و بعد از مداخله وجود نداشت.

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه نشان داده است که عصاره شوید می‌تواند بعنوان یکی از داروهای مفید و مؤثر در درمان هیپرلیپیدمی مطرح شود. البته در این زمینه به انجام مطالعات بیشتر و گسترده‌تر بصورت Multicenter نیاز می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: هیپرلیپیدمی، عصاره شوید، لیپوپروتئین‌ها.

* استادیار بیماری‌های داخلی دانشگاه علوم پزشکی کردستان، بیمارستان بعثت، سنندج، مؤلف مسئول

مقدمه

بیماریهای عروق کرونر (Coronary Artery Disease) یا CAD، اغلب ناشی از انسداد عروق کرونر به علت آترواسکلروزیس میباشد. ارتباط بین اختلالات لیپیدهای پلاسما و خطر بیماری عروق کرونر کاملاً شناخته شده است علاوه بر اختلالات کمیتی مانند افزایش سطح کلسترول، اختلالات کیفیتی لیپیدهای پلاسما نیز نقش بسیار مهمی در پاتونز آترواسکلروز بازی می کنند (۱، ۲).

با وجود اینکه در مورد استفاده از داروهای پائین آورنده کلسترول و سایر چربیهای پلاسما بحثهای زیادی وجود دارد ولی استفاده از این داروها در بسیاری از کشورها افزایش قابل توجهی یافته است (۱).

داروهایی که به این منظور مورد استفاده قرار می گیرند باید چنان کم عارضه باشند، که به مدت طولانی مورد استفاده قرار گیرند (۳). بر اساس مطالعات تجربی بر روی حیوانات آزمایشگاهی و همچنین مطالعات بالینی، به نظر میرسد که شویید میتواند داروی مناسبی برای درمان هیپرلیپیدمی باشد (۸، ۷). این مطالعه با هدف تعیین اثرات شویید بر روی لیپیدهای خون انجام گرفت.

مواد و روشها

این مطالعه یک مطالعه مداخله‌ای از نوع کارآزمایی بالینی تصادفی شده (RCT)^۱ بود که بصورت دوسوکور (Double Blind) انجام شد.

جامعه آماری شامل کلیه بیماران بود که بعلت هیپرلیپیدمی به درمانگاه تخصصی داخلی در سال ۱۳۷۸ مراجعه نموده بودند.

حجم نمونه شامل ۴۵ بیمار مبتلا به هیپرلیپیدمی بود که معیارهای ورود به مطالعه را داشتند. کرایتریاهای ورود شامل $TG > 250 \text{ mg/dl}$ یا $LDL > 160 \text{ mg/dl}$ یا هر دو بود. این بیماران با روش Block Randomization به دو گروه تقسیم شدند به یک گروه عصاره شویید و به گروه دیگر دارونما (Placebo) داده شد.

سطح سرمی LDL، TG و HDL بیماران قبل از دادن دارو بوسیله آزمایشگاه تعیین و در پرونده آنها ثبت گردید. سپس به یک گروه از بیماران عصاره شویید و به گروه دیگر دارونما (Placebo) داده شد. در هر دو گروه پس از یکماه مصرف دارو (عصاره شویید و دارونما) سطح چربیهای خون تعیین و در پرونده آنها ثبت شد.

سپس داده‌های بدست آمده وارد محیط نرم افزار آماری SPSS.WIN گردید و با استفاده از این نرم افزار و آزمون آماری T.Test نسبت به تجزیه و تحلیل داده‌ها اقدام شد.

نتایج

بر اساس نتایج این مطالعه تعداد ۲۲ فرد مبتلا به هیپرلیپیدمی در گروه مداخله و ۲۳ نفر در گروه مقایسه قرار گرفتند. میانگین سنی گروه مداخله ۴۹/۰۹ سال با انحراف معیار ۱۲/۸۸ و حداقل سن ۱۸ و حداکثر ۶۷ سال بود. میانگین سنی گروه مقایسه ۴۸/۶ سال با انحراف معیار ۱۴/۵۷ و حداقل سن ۲۲ و حداکثر ۷۸ سال بود.

از نظر توزیع جنسی ۱۰ نفر از کل بیماران را زنان (۲۷/۷٪) و ۳۶ نفر از آنان را مردان (۷۸/۳٪) تشکیل می داد که از این میان ۴ نفر از گروه مداخله (۱۸/۲٪) و ۶ نفر از گروه مقایسه (۲۵٪) زن و ۱۸ نفر از گروه مداخله (۸۱/۸٪) و ۱۸ نفر از گروه مقایسه (۷۵٪) مرد بودند.

بر اساس نتایج جدول شماره ۱ مصرف عصاره شویید باعث کاهش معنی دار سطح TG خون می شود ($P=0/001$). در حالیکه مقایسه نتایج سطح کلسترول تام، LDL و HDL قبل و بعد از مداخله در دو گروه رابطه معنی داری را نشان نداد. جدول شماره ۲ نتایج مربوط به سطح HDL در خون، قبل و بعد از مداخله را نشان می دهد.

جدول شماره ۱: مقایسه سطح خونی TG در گروههای

مورد مطالعه				
گروه	زمان			
	قبل از مداخله		بعد از مداخله	
	شاخص			
	میانگین mg/dl	انحراف معیار	میانگین mg/dl	انحراف معیار
مورد	۲۶۹/۵	۹۵	۲۲۰/۲	۷۵/۲
دارونما	۲۳۰/۴	۱۲۰/۲	۲۴۷/۴	۱۱۸/۴

بر اساس یافته‌های جدول فوق تفاوت سطح TG پس از مصرف دارو در گروه مداخله با گروه دارونما معنی دار می باشد ($P=0/001$).

جدول شماره ۲: مقایسه سطح خونی HDL در گروههای

مورد مطالعه				
گروه	زمان			
	قبل از مداخله		بعد از مداخله	
	شاخص			
	میانگین mg/dl	انحراف معیار	میانگین mg/dl	انحراف معیار
مورد	۴۱	۸/۴	۴۲/۷	۸/۷
دارونما	۴۹/۴۵	۱۰	۴۱/۶	۸/۸

بر اساس یافته‌های این جدول سطح خونی HDL در گروه مداخله و دارونما تفاوت معنی داری با هم ندارد ($P=0/۸۵$).

بحث

۱- Randomized Clinical Trial

افزایش سطح HDL خون ندارد. هر چند مطالعات بیشتری لازم است.

نتایج این مطالعه و مقایسه آن با مطالعات مشابه نشان داد که عصاره سویا می‌تواند بعنوان یکی از داروهای مفید و مؤثر در درمان هیپرلیپیدمی و کاهش ریسک بیماریهای قلبی مطرح شود. البته در این زمینه نیاز به مطالعات بیشتر و گسترده‌تر بصورت Multicenter می‌باشد.

References:

- Braunwald E. Heart Disease A Text book Of Cardiovascular Medicine. 5 th Edition: W.B Saunders Company. 1997:1126-1147.
 - Fauci A, et al. Harrison's principles of internal medicine. 14 th Edition. Mcgraw Hill. 1998: 1345-1352
 - Verges B. Cardiovascular risk and dyslipidemias. Ann Endocrin Paris. 1998, 59(4): 335-43.
 - Hall RR. Detecting and correcting hyperlipidemia. Hosp pract of Ed. 1998, 33(1): 83-90, 95-9.
 - Bhatnager D. Lipid lowering drugs in the management of hyperlipidemia. Pharmacol Ther. 1998, 79(3): 205-30.
 - Papadakis JA. Lipids and stroke: neglect of a useful preventive measure. Cardiovasc Res. 1998, 40(2): 265-71.
۷. قهرمانی رامین، خماند پیام. بررسی بائینی اثرات پائین آورنده کلاسترول و تری‌گلیسرید خون قطره دیل سان و مقایسه آن با داروهای تنظیم کننده چربی خون. مجله پزشکی امروز، ۱۳۷۷، شماره ۲۶۷، صفحه ۳.
۸. حاج هاشمی ولی ا... بررسی اثر اسانس سویا بر غلظت سرمی کلاسترول تام، تری گلیسرید، HDL و LDL در رات. انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اراک و واحد تحقیق و توسعه شرکت داروسازی باریج اسانس. ۱۳۷۷، صفحه ۸.

نتایج بدست آمده از این مطالعه و مقایسه سطح تری‌گلیسرید خون قبل و بعد از دادن دارو در گروه مداخله و گروه دارونما، نشان داد که عصاره سویا باعث کاهش سطح تری‌گلیسرید در گروه مداخله می‌شود که این کاهش معنی‌دار میباشد. در حالیکه نتایج مطالعه آقای دکتر قهرمانی و همکارانش چنین رابطه‌ای را نشان نداده است (۷). از سوی دیگر نتایج مطالعه آقای دکتر حاج هاشمی اثر عصاره سویا در پائین آوردن سطح تری‌گلیسرید را در Rat، معنی‌دار اعلام نموده است (۸). اطلاعات زیادی در مورد اثر داروهای پائین آورنده TG در بهبود بیماریهای عروق کرونر جمع‌آوری شده است (۳). مطالعات بیشتری لازم است تا اثر این داروها مشخص شود ولی مطالعات متابولیک نشان داده‌اند که بالابودن سطح تری‌گلیسرید سرم، نشان‌دهنده وجود لیپوپروتئینهای متراکم با وزن مولکولی کم که آتروژنیک هستند، می‌باشد (۳).

آنالیز سطح کلاسترول قبل و بعد از مصرف عصاره سویا و مقایسه آن با گروه مقایسه، کاهش قابل توجهی در سطح کلاسترول را نشان نداد. در حالیکه در مطالعه آقای دکتر قهرمانی و همکارانش سویا بطور مؤثری باعث کاهش سطح کلاسترول در انسان شده است (۷) و همچنین نتایج مطالعه آقای دکتر حاج هاشمی در Rat نیز بیانگر مؤثر بودن عصاره سویا در کاهش سطح کلاسترول خون بوده است (۸).

تفاوت نتایج این مطالعات لزوم انجام تحقیقات بیشتر و بصورت Multicenter در این زمینه را آشکار می‌سازد. با وجود اینکه در مورد استفاده از داروهای پائین آورنده کلاسترول بحثهای زیادی وجود دارد ولی استفاده از این داروها در بسیاری از کشورها افزایش قابل توجهی یافته است. این مسئله نتیجه مطالعات بزرگی است که بصورت کوهورت یا مداخله‌ای انجام شده است. این مطالعات مفید بودن داروهای پائین آورنده کلاسترول، در بیماران مبتلا به مشکلات قلبی و یا در کسانی که هنوز به بیماریهای قلبی دچار نشده‌اند را نشان داده‌اند. با شناخت مکانیسم ایجاد هیپرلیپیدمی، مکانیسم اثر داروها و کشف داروهای جدید نیز بیشتر مشخص می‌شود (۴،۳).

بر اساس نتایج این مطالعه عصاره سویا تأثیری بر سطح خونی LDL نداشته است در حالیکه در مطالعه آقای دکتر قهرمانی مصرف عصاره سویا باعث کاهش سطح کلاسترول در انسان شده است. همچنین نتایج مطالعه آقای دکتر حاج هاشمی نیز نشان‌دهنده تأثیر معنی‌دار عصاره سویا بر سطح LDL در حیوان آزمایشگاهی (Rat) بوده است (۸،۷). این مسئله مشابه نتایج بدست آمده در مورد کلاسترول می‌باشد که با توجه به ترکیب LDL قابل توجه می‌باشد.

مقایسه سطح HDL خون قبل و بعد از مصرف عصاره سویا در گروه مداخله افزایش معنی‌داری را نشان نداد. نتایج مطالعه آقای دکتر قهرمانی و آقای دکتر حاج هاشمی نیز بی‌تأثیر بودن عصاره سویا در افزایش سطح HDL خون به به ترتیب در انسان و Rat را تأیید نموده است. شاید عصاره سویا علیرغم تأثیر بر روی کاهش سطح کلاسترول و TG تأثیری بر